

HMS

– for hele bygge- eller anleggsprosessen

- Ny byggherreforskrift
- Roller og ansvarsforhold
- Prosjekterings- og gjennomføringsfase
- Bruk av utenlandsk arbeidskraft
- Verktøy og hjelpemidler
- Økonomisk gevinst

**Revidert byggherreforskrift
trer i kraft fra 1. januar 2010.**

19.–20. oktober 2009
Radisson SAS Scandinavia Hotel

HMS – for hele bygge- eller anleggsprosessen

Sentrale temaer vil være:

- **Ny byggherreforskrift**
- **Roller og ansvarsforhold**
- **Prosjekterings- og gjennomføringsfase**
- **Bruk av utenlandsk arbeidskraft**
- **Verktøy og hjelpemidler**
- **Økonomisk gevinst**

Alle arbeidsgivere har ifølge Arbeidsmiljøloven (AML) ansvar for at arbeidstakere har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Byggherreforskriften, hjemlet i AML, er nå kommet i revidert utgave gjeldende fra 01.01.2010. Formålet med revisjonen har vært å bidra til økt seriøsitet i bygge- og anleggssektoren. Fortsatt er dette en bransje som er spesielt ulykkesutsatt.

Den reviderte forskriften tar særlig sikte på å tydeliggjøre byggherrens ansvarsområde når det gjelder HMS/SHA. I tillegg er forskriften omstrukturert, slik at kapitlene nå er inndelt etter aktører i byggeprosessen og ikke som tidligere etter de ulike fasene i prosjektet. Det er tydeligere rettet krav til de enkelte aktørene - med vekt på risikovurderinger, samordning og påseplikt. Manglende bevissthet om disse forhold ved prosjektering, planlegging og gjennomføring av prosjekter er medvirkende årsak til mange ulykker og dårlige HMS-forhold både i bygings- og den etterfølgende driftsfasen av bygget.

Kursets behandler rammebetingelser, ansvarsroller for parter i prosjektene og den risiko partene løper ved ikke å følge opp det ansvar man har ifølge lowerket. Byggherrens, prosjekteringsgruppens, rådgivernes, entreprenørens og arbeidstakernes roller blir belyst ved mange praktiske og matnyttige eksempler.

Bruk av utenlandsk arbeidskraft i byggebransjen medfører egne utfordringer. Det handler bl.a. om kravene til lønns- og arbeidsvilkår, korrekt registrering og skattemessige forhold. Kulturforskjeller og kommunikasjon er også sentrale elementer for å unngå byggefeil, skader og ulykker. På dag to gir vi deg en god oversikt over og svar på disse forholdene. God HMS er god økonomi. Det økonomiske aspektet er derfor en annen side vi ønsker å fokusere på. I tillegg blir det god anledning til å utveksle erfaringer og diskutere felles problemstillinger med kolleger.

Målgruppe:

Kurset henvender seg til alle med ansvar og arbeidsoppgaver innenfor området helse, miljø og sikkerhet i alle faser av byggeriet; planlegging, prosjektering, bygging, overtagelse og drift.

Målgruppen er: Byggherrer, arkitekter, prosjekterende, rådgivende, entreprenører, prosjektledere byggeledere, tilsynspersonell og forøvrig alle som har et ansvar innen HMS/SHA.

Kurskomite:

Tanja H. Dugstad; Statsbygg
Endre Grimsmo; COWI AS / RIF
Eystein C. Husebye; NBEF

Miniutstilling:

TVi vil åpne for en miniutstilling for tilbydere av relevante produkter/tjenester. Ta kontakt med Eystein C. Husebye, eystein@tfsk.no, for mer informasjon om mulighetene.

AKTUELLE KURS HØSTEN 2009

Ny Plan- og bygningslov med helt nye forskrifter

Oslo 02-04.09,
Trondheim 16.-18.09,
Bergen 21.-23.09

Offentlige anskaffelser

Oslo, 08.-09.09

Nye energikrav til yrkesbygg – hvordan bruke NS 3031?

Oslo 09.09

NS 8405 (revidert) og NS 8406

Oslo, 22.-23.09

NS 3431 Totalentreprise

Oslo, 13.-14.10

FM-konferansen

Oslo, 29.10

Igangsetting og overtakelse av teknisk kompliserte bygg

Oslo, oktober

Vedlikeholdsplanlegging - standarder, verktøy, rapportering

Oslo, 2.-3. november

BFO-dagene 2009 - en møteplass for brannbransjen

Oslo, 9.-10. november

Operativ drift av bygninger, 2 dager

Oslo, november

Sjekk oppdatert kursoversikt på www.nbef.no

PROGRAM

Mandag 19. oktober

09.00 Registrering og kaffe

09.25 **Åpning/Innledning**

Møteleder Eystein C. Husebye, NBEF

DAG 1 NY BYGGHERREFORSKRIFT

09.30 **Om pågående revisjon av forskriftene til Arbeidsmiljøloven**

- Bakgrunn og prinsipper for pågående endringer
- Aktørene i HMS-/SHA-arbeidet, ansvarsforhold, metoder, utfordringer og muligheter

Arbeids- og organisasjonspedagog Kjell-Ivar By, KIBY Consult, tidligere seniorinspektør i Arbeidstilsynet

09.50 **Revidert Byggherreforskrift vedtatt – hva er nytt?**

- Ny struktur - og nye roller. Tydeliggjøring av ansvar og oppgaver
- Hvilke krav gjelder egentlig? Samspill med andre lov- og forskriftskrav
- Hvordan lage en HMS-plan som fungerer i praksis?

Arbeids- og organisasjonspedagog Kjell-Ivar By, KIBY Consult, tidligere seniorinspektør i Arbeidstilsynet

10.50 **PAUSE**

11.10 **Hva betyr oppgraderte regler i praksis?**

- Hvordan er status for HMS-arbeidet i byggenæringen?
- Hva vil regelverksendringene bety for praksis i bygge- og anleggsprosjektene?

HMS-rådgiver Roar Skjetne, BNL

11.40 **Ansvarsforhold og avtalepraksis innen HMS-området**

- Ansvarsforhold mellom partene i et byggeprosjekt
- Privatrettslige bestemmelser og avtaler
- Hva kreves av byggherren for å minimere risiko?

Advokat Irene Utgaard Aasen, Kluge Advokatfirma DA

12.15 **LUNSJ**

PROSJEKTERINGS- OG GJENNOMFØRINGSFASE

13.15 **Byggherrens styring og oppfølging av sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)**

- Organisering og planlegging
- Påseplikt, avvikshåndtering og revisjoner
- Kvalifikasjons- og tildelingskriterier for valg av samarbeidspartnere

SHA-rådgiver Tanja H. Dugstad, Statsbygg

14.00 **Samarbeid om HMS og risikovurdering i prosjekteringsgruppen**

- Krav i prosjektets tidlige fase
- Eksempler på gode og dårlige løsninger
- Erfaringer fra Postens Østlandsterminal

Prosjektleder Christopher Bull, Advansia AS

14.30 **PAUSE**

14.50 **Prosjekterendes rolle og ansvar**

- Nye krav om prosjektering for sikker bygging
- Eksempler på risikoforhold som krever spesifikke tiltak
- Samarbeid med de andre aktørene i byggeprosessen

Siv.ing Endre Grimsmo, COWI AS / RIF

15.30 **Entreprenørens rolle og ansvar i gjennomføringsfasen**

- Årsaker til ulykker og uønskede hendelser
- Veien til skadefrie byggeprosjekter
- Samordningsansvar vs underentreprenører

HMS-sjef Alf Erstad, Veidekke Entreprenør AS

Tirsdag 20. oktober

09.00 **Hvordan ser virkeligheten ut?**

- Hva ser vi på byggeplassene til de mindre prosjektene
- Hvordan fungerer avvikshåndtering og varsling?
- Har innføring av ID-kort blitt en sovepute?

Regionalt verneombud Jørgen Bjåland, Fellesforbundet

UTENLANDSK ARBEIDSKRAFT

09.30 **HMS-utfordringer ved bruk av østeuropeisk arbeidskraft på norske byggeplasser**

- Fra øst uten sikring?
- Tall fra undersøkelser i 2006 og 2009.

Forsker Anne Mette Ødegård, FAFO

10.15 **PAUSE**

10.35 **Myndighetenes rolle og erfaringer med utenlandsk arbeidskraft i byggebransjen.**

- Likningsloven § 6-10
- RF skjema
- Dispensasjon

Byggherrens plikt og ansvarsforhold

Seniorrådgiver Lise Abelsnes, Sentralskattekontoret for utenlandssaker

11.20 **Arbeidstilsynets rolle og erfaringer ved tilsyn**

- Kulturforskjeller og utfordringer med arbeidsinnvandring
- Forsvinner de useriøse når veksten i markedet avtar?

Inspektør Stein Bjørndal, Arbeidstilsynet, region Oslo

12.00 **LUNSJ**

VERKTØY, DOKUMENTASJON OG ØKONOMISK GEVINST

13.00 **StartBANK - veien til orden i sysakene?**

- hva er nytt, hvilke muligheter har leverandører og innkjøpere?
- hvordan er brukererfaringene?

Spesialrådgiver Arne Slettebø, BNL, supplert ved Jeanette Sandstad i Skanska Norge AS

13.45 **Visualisering av HMS på arbeidsplassen**

- Endringer av holdninger
- Praksis/ oppfølging

Tom A. Ekeli, Forlagssjef Byggenæringens Forlag AS

14.15 **PAUSE**

14.30 **HMS- portalen for bygg- og anleggsprosjekter: www.arbeidsplassen.no**

- Prosessbeskrivelser for HMS-arbeidet
- Gir oversikt over hjelpemidler, regelverk og standarder

Praktisk demo ved Endre Grimsmo, COWI AS

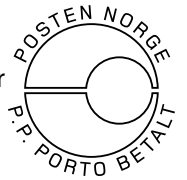
14.45 **HMS og lønnsomhet**

- Eksempler på tiltak og rutiner som kan gi økonomisk gevinst
- YIT sparer NOK 1 mill i yrkesskadeforsikring pr år – hvordan?

Informasjonssjef Anders Bredesen, YIT Building Systems AS

15.15 **Oppsummering og avslutning**

Returadresse:
Tekniske Foreningers Servicekontor
Postboks 73, No-1325 Lysaker

PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Kursnr: 950154

Tid: 19. -20. oktober 2009
Sted: Radisson SAS Scandinavia Hotel,
Scandinaviasalen, Holbergs plass, Oslo

Påmeldingsfrist:

Mandag 5. oktober 2009

Deltakeravgift:

Kr. 6500,- ekskl. moms for medlemmer av Norges Bygg- og Eiendomsforening, (NBEF) Kr. 7500,-, ekskl. moms for ikke-medlemmer, inkl. kursmateriell. I tillegg kommer dagpakke à kr **565,-** pr dag som inkluderer kaffe/te/frukt og lunsj.

Hotell:

Overnatting på enkeltrom på Radisson SAS Scandinavia Hotel NOK 1.195,- pr natt inkl frokost. Angi evt rombehov ved påmelding. Overnatting betales direkte til hotellet.

Administrasjon:

Eva Paulsberg, eva@tfsk.no
Tlf.: 67 52 60 10

PÅMELDING:

Avbestilling senest 3 virkedager før start, hvis ikke må full avgift betales.

Avbestillingsgebyr etter påmeldingens utløp er 20% av full avgift.

Kun skriftlig avbestilling godtas.

Elektronisk påmelding: www.tfsk.no - Kursoversikt eller benytt gjerne vår telefaks på nr. 67 52 60 11

ARRANGØR:

Norges Bygg- og Eiendomsforening, (NBEF) i samarbeid med Tekniske Foreningers Servicekontor AS, Postboks 73, 1325 Lysaker
TELEFON 67 52 60 10

950154 HMS - for hele bygge- eller anleggsprosessen

VENNLIGST BRUK BLOKKBOKSTAVER

Navn: .....

Stilling: .....

Firma: .....

PO-nummer: .....

Adresse: .....

Postnr./Sted: .....

Telefon: ..... Faks: ..... Epost: .....

Medlem i NBEF: ja nei

Overnatting på kurshotell ønskes. Ankomst: ..... Avreise: .....

Dato og signatur: .....

